

Lieta C-84/22**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 8. februāris

Iesniedzējtiesa:*High Court (Ireland)* (Augstā tiesa, Īrija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2022. gada 8. februāris

Prasītāja:*Right to Know CLG***Atbildētājs:***An Taoiseach* (Premjerministrs)**Tiesvedības pamatlietā priekšmets**

Pamatalieta, ko prasītāja, sabiedrība ar nosaukumu *Right to Know CLG*, ierosinājusi pret atbildētāju *An Taoiseach* (Premjerministrs), attiecas uz pieteikumu par tāda administratīvā lēmuma izskatīšanu tiesā, ar kuru atteikts pieprasījums piekļūt dokumentiem, kas saistīti ar apspriedēm valdības Ministru kabinetā attiecībā uz Īrijas siltumnīcefekta gāzu emisijām no 2002. līdz 2016. gadam. Pieprasījums piekļūt dokumentiem tika iesniegts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, proti, *European Communities (Access to Information on the Environment) Regulations 2007* (Eiropas Kopienu (Piekļuves informācijai par vidi) 2007. gada noteikumi, S.I. Nr. 133/2007, 2007. gada 28. marts), ar ko tika transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (“Vides informācijas direktīva”).

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saskaņā ar LESD 267. pantu. Iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Vides informācijas direktīvas 4. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 4. panta 2. punkta a) apakšpunktu attiecībā uz jēdzieniem “iekšēja informācijas apmaiņa” un “iekšējās lietas”, ko veic valsts iestāde, lai piemērotu šīs direktīvas noteikumus par informācijas attiecībā uz emisijām vidē obligātu izpaušanu vai darīšanu zināmu citādi. Iesniedzējtiesa izskata arī vairākus procesuālos iebildumus, ko atbildētājs izvirzījis saistībā ar *res judicata* kā šķērslī turpmākai tiesvedībai, tostarp par jau izlemtu jautājumu, saskaņā ar kuru pusei var tikt liegta iespēja atkārtoti izskatīt kādu jautājumu par faktiem vai tiesībām, kas pret šo pusi jau ir izlemts iepriekšējā tiesvedībā.

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai protokoli par dalībvalsts valdības izpildvaras oficiālajām sanāksmēm, kurās valdības locekļiem ir jātiekas un jādarbojas kā kolektīvai iestādei, attiecībā uz nolūku pieprasīt piekļuvi vides informācijai, kas tajos ietverta, ir uzskatāmi kā valsts iestādes “iekšēja informācijas apmaiņa” vai “iekšējās lietas” šo terminu izpratnē, kas minēti attiecīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu 4. panta 1. punkta e) apakšpunktā un 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā?
- 2) Vai *res judicata* princips (kā apspriests *Köbler* spriedumā, lieta C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513 un turpmākā judikatūrā) ir attiecināms ne tikai uz iepriekšējā sprieduma rezolutīvo vai secinājumu daļu, bet ietver turklāt faktu un tiesību konstatējumus, kas minēti iepriekšējā spriedumā? Citiem vārdiem, vai *res judicata* princips attiecas tikai uz gadījumiem, kad prasība nevar tikt celta atkārtoti (*cause of action estoppel*), vai arī uz gadījumiem, kad pusei tiek liegta iespēja atkārtoti uzdot kādu faktu vai tiesību jautājumu, kas attiecībā uz šo pusi jau ir ticis izlemts agrākā tiesvedībā (*issue estoppel*)?
- 3) Vai pašreizējā tiesvedībā starp pusēm par iespējamu neatbilstību Direktīvai 2003/4/EK attiecībā uz īpašu vides informācijas pieprasījumu, kurā pieteikuma iesniedzējam/pieprasītājam ir izdevies panākt, ka lēmums tiek atcelts, un daži apstrīdēšanas pamati, kas balstīti uz ES tiesību aktiem, ir tikuši apmierināti, bet citi noraidīti, ES tiesību akti un jo īpaši efektivitātes princips aizliedz valsts *res judicata* noteikumu, kura pamatā ir *issue estoppel*, kas prasa valsts tiesai jaunā tiesvedībā par turpmāku lēmumu attiecībā uz to pašu pieprasījumu izslēgt šādu pieteikuma iesniedzēju/pieprasītāju, lai tas nevarētu apstrīdēt minēto turpmāko lēmumu, pamatojoties uz ES tiesību aktu pamatiem, kas iepriekš tika noraidīti, bet konkrētajos apstākļos netika pārsūdzēti?
- 4) Vai atbildi uz 3. jautājumu ietekmē tas, ka: i) netika izteikts lūgums Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu; un ii) neviena no pusēm nebija vērsusi valsts tiesas uzmanību uz attiecīgo Tiesas judikatūru?

Attiecīgās Savienības tiesību normas un Tiesas judikatūra

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai, sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 26. lpp.).

Spriedums, 2021. gada 20. janvāris, *Land Baden-Württemberg (Internal communications)*, C-619/19, EU:C:2021:35

Ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumi lietā *Saint-Gobain Glass Deutschland/Komisija* (C-60/15 P, EU:C:2016:778)

Ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumi lietā *Flachglas Torgau* (C-204/09, EU:C:2011:413)

Spriedums, 2012. gada 14. februāris, *Flachglas Torgau*, C-204/09, EU:C:2012:71

Spriedums, 2006. gada 16. marts, *Kapferer*, C-234/04, EU:C:2006:178

Spriedums, 2003. gada 30. septembris, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513

Attiecīgās valsts tiesību normas un judikatūra

Eiropas Kopienu (Piekļuves informācijai par vidi) 2007. gada noteikumi (S.I. Nr. 133/2007) (2007. gada 28. marts)

Īrijas Konstitūcijas 28. pants

Attorney General pret Hamilton [1993] 2 I.R. 250

An Taoiseach pret Commissioner for Environmental Information [2010] IEHC 241

Right to Know CLG pret An Taoiseach [2018] IEHC 372

McCauley pret McDermot [1997] 2 I.L.R.M. 486

Arklow Holidays Ltd pret An Bord Pleanála [2011] IESC 29

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2016. gada 8. martā *Right to Know CLG* pieprasīja piekļuvi visiem dokumentiem par Ministru kabineta apspriedēm attiecībā uz Īrijas siltumnīcefekta gāzu emisijām no 2002. līdz 2016. gadam. Iesniedzējtiesa uzskata, ka atsauce uz “Ministru kabinetu” ir jāsaprot kā tāda, kas attiecas uz valdības izpildvaras locekļiem.

- 2 Galu galā šis pieprasījums tika noraidīts 2016. gada jūnijā pēc iekšējās pārskatīšanas procedūras. Pēc tam prasītāja uzsāka tiesvedību *High Court*, lūdzot šā lēmuma izskatīšanu tiesā.
- 3 Ar 2018. gada 1. jūnija spriedumu lietā *Right to Know CLG pret An Taoiseach* ([2018] *IEHC* 372; “pirmā izskatīšanas tiesvedība tiesā”) *High Court* atkārtoti nodeva šo lēmumu lēmuma pieņēmējam pārskatīšanai. *High Court* tostarp uzskatīja, ka lēmuma pieņēmējs nebija veicis Vides informācijas direktīvas 4. pantā paredzēto līdzsvara pārbaudi, kas ietver sabiedrības interešu, ko nodrošina informācijas izpaušana, svēršanu pret konfidencialitātes interesēm, ko nodrošina atteikums izpaust informāciju. *High Court* spriedumā arī tika nolemts, ka Īrijas valdības sanāksmes būtu pareizi raksturojamas kā valsts iestādes “iekšēja informācijas apmaiņa”, kā rezultātā protokolu, kas saistīti ar informāciju par emisijām vidē, obligāta izpaušana saskaņā ar Vides informācijas direktīvu nav piemērojama.
- 4 Lēmuma pieņemšanas iestāde ar 2018. gada 16. augusta lēmumu piešķīra daļēju piekļuvi pieprasītajiem dokumentiem. Prasītāja pēc tam vērsās tiesā par šo otro lēmumu, kas ir pamatlietas priekšmets iesniedzējtiesā.

Pamatlietā iesaistīto pušu galvenie argumenti

- 5 Prasītāja būtībā apgalvo, ka Ministru kabineta sanāksmes ir “iekšējās lietas” Vides informācijas direktīvas izpratnē un ka šo sanāksmju protokoli ir obligāti jāizpauž, ja tie ir saistīti ar informāciju par emisijām vidē. Tāpat tā noraida atbildētāja izvirzītos procesuālos iebildumus kā nepamatotus.
- 6 Atbildētājs apgalvo, ka Ministru kabineta sēžu protokoli ir “iekšējās lietas” Vides informācijas direktīvas izpratnē un tāpēc uz tiem neattiecas prasība par izpaušanu, pat ja tie attiecas uz emisijām vidē. Tā vietā atbildētājs apgalvo, ka izpaušanai ir jāpiemēro līdzsvara pārbaudei, kas noteikta saskaņā ar direktīvu.
- 7 Atbildētāja advokāti izvirza arī vairākus procesuālus iebildumus. Jo īpaši atbildētājs apgalvo, ka pirms prasības iesniegšanas *High Court* prasītājam vajadzēja izmantot savas likumā noteiktās pārsūdzības tiesības *Commissioner for Environmental Information* (Vides informācijas komisāram). Atbildētājs tostarp arī apgalvo, ka jautājums par valdības sanāksmju pareizu raksturojumu *High Court* jau ir pārlicinoši izlemts divos spriedumos, no kuriem vienā pati prasītāja bija iesaistīta. Līdz ar to ir jāuzskata, ka šis jautājums ir pārlicinoša precedentu priekšmets. Atbildētājs arī norāda, ka prasītājam saskaņā ar *res judicata* pēc pirmās lietas izskatīšanas tiesā nav atļauts atkārtoti vērsties tiesā, lai izskatītu šo jautājumu pašreizējā tiesvedībā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 8 Iesniedzējtiesa uzskata, ka galvenais izšķirošais jautājums pamatlietā attiecas uz apstākļiem, ja tādi ir, kādos valsts konstitucionālajai prasībai, ka apspriedes Īrijas valdības sanāksmēs paliek konfidenciālas, ir jāatbilst Vides informācijas direktīvas prasībām. Atbilde uz šo jautājumu lielā mērā ir saistīta ar to, kā apspriedes Īrijas valdības sanāksmēs ir raksturojamas minētās direktīvas izpratnē. Lietā iesaistītajām pusēm ir domstarpības par to, vai šādas apspriedes ir pareizi raksturojamas kā valsts iestādes “iekšēja informācijas apmaiņa” (4. panta 1. punkta e) apakšpunkts) vai kā valsts iestādes “iekšējas lietas” (4. panta 2. punkta a) apakšpunkts).
- 9 Iesniedzējtiesa nav pārliecināta, ka abu Vides informācijas direktīvas jēdzienu interpretācija ir acīmredzama. Jo īpaši tās ieskatā nav skaidras robežas starp “iekšējo informācijas apmaiņu” un konfidenciālām “iekšējām lietām”. Tā kā Tiesa nav sniegusi norādījumus par Vides informācijas direktīvas interpretāciju, iesniedzējtiesa nevar viennozīmīgi noteikt, kurā kategorijā ietilpst Īrijas valdības sanāksmju protokoli.
- 10 Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir pamatots iemesls secināt, ka Īrijas valdības sanāksmes ir tieši tāda veida konfidenciālas apspriežu iekšējās lietas, kas paredzētas Vides informācijas direktīvas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā. Saskaņā ar Īrijas Konstitūcijas 28. panta 4. punkta 2. apakšpunktu valdība ir pilnvarota “tikties un darboties kā kolektīva iestāde”. Šo sanāksmju mērķis, kā to norādījusi Īrijas *High Court* lietā *Attorney General pret Hamilton* [1993] 2 I.R. 250, ir pilnīgas, brīvas un atklātas diskusijas nodrošināšana starp valdības locekļiem pirms lēmumu pieņemšanas.
- 11 Iesniedzējtiesa ir pārliecināta, ka pastāv spēcīgs pamatojums tam, ka Īrijas valdības sanāksmes ir līdzīgākas apspriešanas procesa veidam, ko aptver jēdziens “iekšējās lietas”. Ņemot vērā augsto konstitucionālo statusu, kas ir valdības sanāksmēm, tās nevar ērti iekārtoties “iekšējās informācijas apmaiņas” baložu bedrē. Tomēr iesniedzējtiesa nevar pieņemt galīgo lēmumu šajā jautājumā, nelūdzot Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 12 Atsevišķi iesniedzējtiesa lūdz Tiesas norādījumus par to, vai var atsaukties uz *res judicata* iebildumu *issue estoppel* formā, ja tas nozīmē, ka valsts tiesas nepareiza Vides informācijas direktīvas interpretācija var palikt nelabota. Jo īpaši iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai *res judicata* princips pārsniedz agrākā sprieduma rezolutīvo daļu un turklāt ietver faktu un tiesību konstatējumus, kas ietverti iepriekšējā spriedumā. Konkrētajā gadījumā Īrijas *High Court* spriedums pirmajā lietas izskatīšanā tiesā neietvēra galīgo tiesas lēmumu attiecībā uz prasītājas tiesībām piekļūt attiecīgajiem protokoliem saskaņā ar valsts noteikumiem, ar kuriem īsteno Vides informācijas direktīvu. Drīzāk jautājums par piekļuvi attiecīgajiem protokoliem tika atkārtoti nodots sākotnējā lēmuma pieņēmējam pārskatīšanai. Tomēr iepriekšējā spriedumā tika izlemts identificēts tiesību jautājums pret prasītāju, proti, vai Vides informācijas direktīvas izpratnē valdības

sanāksmes ir pareizi raksturotas kā tādas, kas ietver valsts iestādes “iekšējo informācijas apmaiņu”. Šī nolēmšana nozīmē to, ka netika piemērota prasība par obligātu protokolu izpaušanu saistībā ar informāciju par emisijām vidē.

- 13 Iesniedzējtiesa uzskata, ka stingra *issue estoppel* principa piemērošana šajos lietas apstākļos var novest pie tā, ka Savienības tiesību pārkāpums paliks nenovērsts. Prasītājas sūdzība ir balstīta uz to, ka spriedums pirmajā lietas izskatīšanā tiesā nepareizi raksturo valdības sanāksmes Vides informācijas direktīvas izpratnē, kā rezultātā obligāta protokolu, kas saistīti ar informāciju par emisijām vidē, izpaušanas prasība tika nepareizi nepiemērota. Ja šī sūdzība ir pamatota, bet prasītājai nav atļauts to izskatīt šajā tiesvedībā, tad valsts tiesas nepareiza Vides informācijas direktīvas interpretācija netiks labota.
- 14 Iesniedzējtiesas ieskatā, ņemot vērā to, ka viens no galvenajiem mērķiem, kas ir Tiesas judikatūras pamatā attiecībā uz *res judicata* jomu, ir nodrošināt “tiesisko attiecību stabilitāti”, *res judicata* doktrīnas piemērošanas pamatojums ir ievērojami novājināts šīs lietas apstākļos. Jautājums par piekļuvi attiecīgajiem protokoliem nebija galīgi izlemts ar spriedumu pirmajā lietas izskatīšanā tiesā. Drīzāk jautājums tika nodots lēmuma pieņemējam pārskatīšanai (lai gan pamatojoties uz to, ka valdības sēdes ir pareizi raksturotas kā tādas, kas ietver valsts iestādes “iekšējo informācijas apmaiņu”), un tās rezultātā 2018. gada 16. augustā tika pieņemts jauns lēmums, kas tagad tiek apstrīdēts pamatlietā.